

ລາວເວີຍໂປ້າຊຸບຊວງເພບ

ທຳບລທ່າແຄ ອຳເອຈເມືອງ ອັງຫວັດລພູຣີ

ອ.ຕ.ສບສິກດ໌ ສບຸຄຄັບຊ໌, ຊາວໄສຄູາ ມາສຸບ : ຕູ້ສິບຄັບແລະອວບອວມເອກສາອ
ສຳຊັກສິລປະແລະວັດທະນະທຳ ພາວະວັດທະນະທຳຊາວກຸງເພບສວນ : ບອກມາວິກາອ

ລາວເື່ອງບ້າຊຮຸ່ງແຂງ

ຜູ້ບໍລິຫານ ສຳເລັດເຊີຍ ອັດຕະໂນມັດ

ຮ.ຕ.ສມັດຕິ ສມຸຍັນດ໌, ນາງໂສຣຍາ ຜາສຸຂ : ຜູ້ສືບຄັນແລະຮວບຮວມເອກສາຣ
ສຳນັກສິລປະແລະວັດທະນະຮຸ່ມ ມະຫາວິທະຍາລັຍຣາຊກັດທະສະຕຣີ : ບຣຣຸນາຣິກາຣ

ลาวเอียงบัวขงของแฉง ฉวบลขัวแฉ ฉวเฉงเอียง อังหังฉฉขบุรี

ISBN

978-974-283-021-2

สืบค้นและรวบรวมเอกสาร

สมศักดิ์ สมุขยันต์

ศรียา ผาสุข

พิมพ์ครั้งที่ ๑

๒๕๖๔

จำนวน

๓๐๐ เล่ม

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติการพิมพ์
ห้ามมิให้ทำซ้ำหรือลอกเลียนแบบโดยไม่ได้รับอนุญาต

จัดพิมพ์โดย

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

๓๒๑ ต.ทะเลชุบศร อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

โทร ๐ ๓๖๔๑ ๓๐๙๖

พิมพ์ที่ บริษัท พี.เอ.ลิฟวิ่ง จำกัด

๔ ซ.สิรินธร ๗ ถ.สิรินธร แขวงบางบำหรุ

เขตบางพลัด กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๘๘๑-๘๘๘๐

คำขวัญ

จังหวัดลพบุรีเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองอย่างต่อเนื่องมากกว่า ๔,๕๐๐ ปี มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมโดยมีกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อาศัยกระจายอยู่ในหลายพื้นที่ อาทิชาวมอญหรือชาวไทยรามัญ ที่ตำบลบางขันหมาก ชาวไทยพวนที่อำเภอบ้านหมี่ ชาวไทยเบิ้งที่บ้านโคกสลุง อำเภอพัฒนานิคม และชาวไทยวน ที่บ้านหนองกระเบียน อำเภอบ้านหมี่ เป็นต้น กลุ่มวัฒนธรรมต่าง ๆ เหล่านี้ได้อาศัยอยู่ร่วมกับชาวไทยในจังหวัดลพบุรีด้วยความสมานฉันท์มาเป็นเวลาช้านาน แต่ละกลุ่มวัฒนธรรมก็จะมีลักษณะประเพณี วิถีชีวิตและวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนที่แตกต่างกันออกไป บางครั้งการดำเนินชีวิตตามแบบของตนก็ถูกมองว่าแตกต่างจากส่วนกลาง ทำให้คนรุ่นใหม่ที่เข้าไปศึกษาในเมืองละทิ้งอัตลักษณ์ของตนจนทำให้อัตลักษณ์ของบางกลุ่มวัฒนธรรมกำลังจะสูญหาย

ปัจจุบันมีความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างด้านวัฒนธรรมมากขึ้น ผู้คนเริ่มโยกหาอดีตพยายามรื้อฟื้นรากเหง้าของตน ทำให้หลายกลุ่มวัฒนธรรมกลับมารวบรวมและฟื้นฟูอัตลักษณ์ของตนทั้งเรื่องของภาษา วัฒนธรรม ประเพณี เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมก่อให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชน อีกทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์ชุมชนได้อีกด้วย

กลุ่มวัฒนธรรมลาวเวียง เป็นกลุ่มวัฒนธรรมที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านหนองแขม ตำบลท่าแคอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี กลุ่มวัฒนธรรมนี้เป็นกลุ่มวัฒนธรรมหนึ่งที่มีเจตนา แน่วแน่ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมของตน มีการรวมกลุ่มกันรื้อฟื้นวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์ ดังนั้นสำนักศิลปะและวัฒนธรรมจึงสนับสนุนการสืบค้นและรื้อฟื้นวัฒนธรรมดังกล่าวเพื่อที่จะได้พัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมสืบไป

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

สศว. เทพสตรี

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
บทนำ	๑
ประวัติความเป็นมา	๓
ที่มาบรรพบุรุษลาวเวียง	๕
ลาวเวียงบ้านหนองแขม	๑๙
วัดหนองแขม	๒๒
วัฒนธรรมประเพณี	๓๑
“ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔” ของคนลาวเวียง	
ผ้าและการแต่งกายลาวเวียง	๓๔
อัตลักษณ์ ภาษาลาวเวียง	๓๙
ภูมิปัญญาอาหารของลาวเวียง	๔๒
ภูมิปัญญาทอผ้าลาวเวียง	๕๑

บทนำ

จังหวัดลพบุรีเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์และความเจริญทางวัฒนธรรมยาวนานกว่า ๔,๕๐๐ ปี ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ มีหลักฐานสำคัญแสดงถึงความเจริญดังกล่าว ได้แก่

๑) การขุดพบโครงการคูมณุษย์พร้อมภาชนะดินเผา ที่แหล่งโบราณคดีบ้านท่าแค อายุระหว่าง ๓,๕๐๐ - ๔,๕๐๐ ปี

๒) การขุดพบโครงการคูมณุษย์ยุคหินใหม่ ที่บ้านโคกเจริญ อายุระหว่าง ๒,๗๐๐ - ๓,๕๐๐ ปี

๓) การขุดพบโครงการคูมณุษย์ยุคสำริด ที่ศูนย์การทหารปืนใหญ่ อายุระหว่าง ๒,๓๐๐ - ๒,๗๐๐ ปี

๔) การขุดพบชุมชนโบราณในสมัยทวารวดี ที่เมืองโบราณ ซับจำปา อำเภอท่าหลวง เมืองโบราณดงมะรุ้ม อำเภอโคกสำโรง ซึ่งสันนิษฐานว่า มีอายุประมาณ ๑,๐๐๐ ปี

๕) การพบหลักฐานที่เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ เช่น เหยี่ยวทำด้วยเงิน มีลายฉลุเป็นรูปลักษณะต่างๆ ที่ตำบลหลุมข้าว อำเภอโคกสำโรง

การพบหลักฐานต่างๆ เหล่านี้ แสดงว่าลพบุรีเป็นที่ตั้งของชุมชนมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์

นอกจากแหล่งเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์แล้ว จังหวัดลพบุรียังมีกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อาศัยกระจายอยู่ในหลายพื้นที่ อาทิชาวมอญหรือชาวไทยรามัญ ที่ตำบลบางขันหมาก ชาวไทยพวนที่อำเภอบ้านหมี่ และไค้เคียง ชาวไทยเบิ้ง ที่บ้านโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม และชาวไทยวน ที่บ้านหนองกระเบียน อำเภอบ้านหมี่ เป็นต้น กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เหล่านี้ได้อาศัยอยู่ร่วมกับชาวไทยในจังหวัดลพบุรีด้วยความสมานฉันท์มาเป็นเวลาช้านาน แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ก็จะมีลักษณะวิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไป บางช่วงเวลากการดำเนินชีวิตตามอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ก็ถูกมองว่าแตกต่างจากส่วนกลาง

ทำให้เยาวชนที่ต้องเข้าไปศึกษาในเมืองละทิ้งอัตลักษณ์ของตนจนทำให้อัตลักษณ์ของบางกลุ่มชาติพันธุ์กำลังจะสูญหาย

แต่ในปัจจุบันมีความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างด้านชาติพันธุ์มากขึ้น ผู้คนเริ่มโยกย้ายหาดีดพยายามหารากเหง้าของตน ทำให้หลายกลุ่มชาติพันธุ์กลับมารวมรวมและฟื้นฟูอัตลักษณ์ของตนทั้งเรื่องของภาษา วัฒนธรรม ประเพณี เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชน อีกทั้งยังใช้ในการประชาสัมพันธ์ชุมชนได้อีกด้วย

กลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง เป็นอีกกลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดลพบุรี โดยตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ บ้านหนองแขม ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี กลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง บ้านหนองแขม ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีนี้เป็นอีกกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่มีเจตนาที่แน่วแน่ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมของตน มีการรวมกลุ่มกันรื้อฟื้นประเพณี การละเล่น รวมถึงวิถีชีวิตและอาหารการกินที่มีเอกลักษณ์ จึงมีความเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะได้พัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมสืบไป

ประวัติความเป็นมา

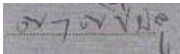
ชาวลาวเวียง คือกลุ่มคนที่อพยพมาจากนครหลวงเวียงจันทน์ แต่อพยพเข้ามาเมืองสยามเมื่อใดนั้น ไม่ปรากฏแน่ชัด อ้างอิงจากตำราประวัติศาสตร์ไทยสมัยธนบุรี มีสองช่วงเวลาที่ลาวถูกกวาดต้อนเข้ามา เมืองสยามในสมัยกรุงธนบุรีมีการทำสงครามกับลาว ๒ ครั้ง คือศึกจำปาศักดิ์ ปี พ.ศ. ๒๓๑๙ และศึกเวียงจันทน์ ปี พ.ศ. ๒๓๒๑ ผลของสงครามทั้ง ๒ ครั้ง ไทยเป็นฝ่ายชนะ ได้ลาวเป็นประเทศราชและในคราวศึกเวียงจันทน์ สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกแม่ทัพไทยได้อัญเชิญพระพุทธรูปมณฑิรตันปฎิมากร(พระแก้วมรกต)และพระบางจากเวียงจันทน์มากรุงธนบุรี

การสืบค้นประวัติความเป็นมาของลาวเวียงมีความเชื่อมโยงกับประวัติการครอบครองที่ดินของบรรพบุรุษลาวเวียงบ้านหนองแขมพอสังเขป

๑. บรรพบุรุษลาวกลุ่มนี้ เข้ามาพึ่งโพธิสมภารเมืองสยามเมื่อใด

(๑) จากข้อมูลคนลาวรุ่นที่ ๒ สืบค้นจากจำนวนคนลาวกลุ่มหนึ่ง ประวัติเป็นคนลาว สัญชาติลาว คนในบังคับสยาม

(๒) เมื่อเปรียบเทียบกับอายุคนลาวรุ่นที่ ๒ ย้อนไปหนึ่งชั่วอายุคน เพื่อคำนวณหาช่วงคนลาวรุ่นที่ ๑ หรืออายุของบิดา มารดาของคนลาวรุ่นที่ ๒ นั่นเอง ตัวอย่างจำนวนคนลาวกลุ่มหนึ่งที่พบคนลาวรุ่นที่ ๒ จำนวน ๗ ครัวเรือน สามารถสืบได้จากทะเบียนราษฎรเป็นคนลาวก่อนก่อเกิดนามสกุล และคนลาวอีกหลายครอบครัวมิได้นำมากล่าวถึงในบันทึกนี้

ที่	วัน/เดือน/ปี ตามทะเบียนราษฎร	คนลาว รุ่นที่ ๒ ชื่อ	สังกัดชั้น	อายุ	บิดา	ชาติ	มารดา	ชาติ	ตั้งบ้าน เรือน อยู่ที่ตำบล บ้านท่าแค	ปัจจุบัน ต้นตระกูล นามสกุล
๑.		นายเสน	เลขส่วยเงิน	๔๕	ขุนศรี (ลอย)	ลาว	ทอง	ลาว	หมู่ที่ ๒	แนบนวน
๒.		นายเหล็น หม้าย	กรมช้าง	๖๐	หมื่น ศรี (ทา)	ลาว	ผม	ลาว	หมู่ที่ ๑	สุขสี และ สีน้ำเงิน
๓.		นายเพ็ง	กรมศบาล	๕๓	หมุย	ลาว	คำ	ลาว	หมู่ที่ ๑	วันทา สุกดี
๔.		นายพรมมา	แป้นเลข ส่วยเงิน	๕๘	เกตุ	ลาว	สิด	ลาว	หมู่ที่ ๒	เกตุพรมมา
๕.		นายเทียม	กรมช้าง	๖๕	เป้า	ลาว	ส่วน	ลาว	หมู่ที่ ๒	เทียมพุ่ม
๖.		นายเสน	กรมช้าง	๓๓	แจ้ง	ลาว	สิดา	ลาว	หมู่ที่ ๒	ลิ้มแจ้ง
๗.		นายยม	กรมช้าง	๓๔	คง	ลาว	สี	ลาว	หมู่ที่ ๒	สุกคุ้ม

ประวัติคนลาวรุ่นที่ ๒ เป็นคนลาว ชาติลาว ในบังคับสยาม
ที่มาจากการรวบรวมของ ร.ต.สมศักดิ์ สมุขยันต์, นางไครยา ผาสุข

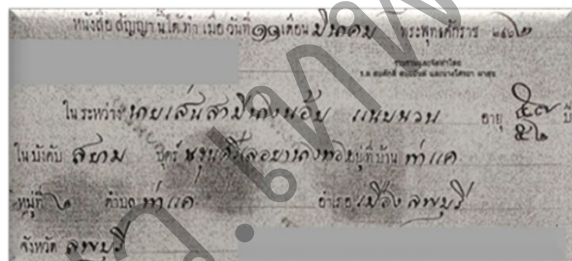
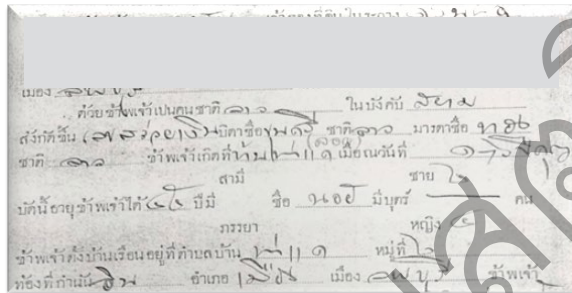
ที่มาบรรพบุรุษลาวเวียง

หลักฐานที่อยู่อาศัยค้นพบได้บางส่วนกลุ่มลาวหลายครอบครัว ที่แสดงตัวตนที่มาจาก กลุ่มลาวเวียงเข้ามาพึ่งโพธิสมภารในเมืองสยาม ต่อเนื่องมาสู่คนลาวรุ่นที่ ๒ ในฐานะเป็นคนลาว ชาติลาว คนบังคับ ในสยาม หลากหลายชนชั้น เช่นขึ้นตรงกับสังกัดผู้ว่าราชการเมือง ลพบุรี, กรมช้าง, กรมศบาล , เป็นเลขส่วยเงินฯ

มีความสัมพันธ์คนลาวรุ่นที่ ๒ เกี่ยวข้องคนลาวรุ่นที่ ๑ ในฐานะ เป็น บิดา มารดาในกลุ่มลาว รุ่นที่ ๑ มีบันทึกกล่าวถึงยศถาบรรดาศักดิ์ ขุนนางไทย ในตำแหน่ง ขุนศรี และหมื่นศรี กรมศบาล ดังต่อไปนี้

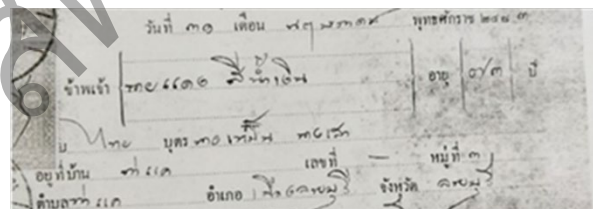
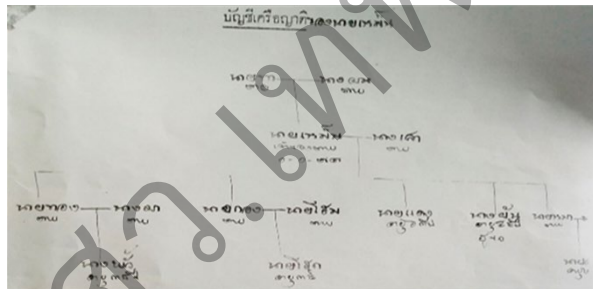
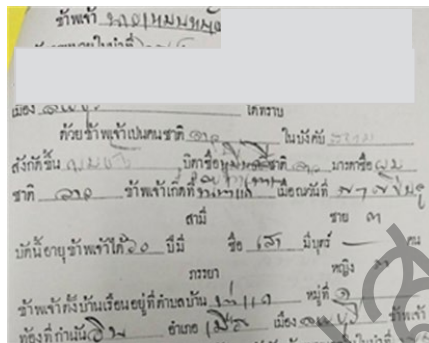
๑. ขุนศรี คนลาวรุ่นที่ ๑ ในฐานะเป็นบิดาและมารดาของ นายเสน ชื่อขุนศรี (ลอย) และทอง มีบรรดาศักดิ์ขุนนางไทย สมัยโบราณ เป็นขุน ต่อเนื่องมารุ่นที่ ๒ ดังภาพ

บันทึกของบุคคลชั้นศักดินา ขุนศรี (ชื่อลอย) และนางทอง เป็นรากเหง้าคนลาวรุ่นแรก และนายเสน เป็นคนลาวรุ่นที่สอง บุตรของ ขุนศรี (ลอย) นางทอง การกระทำหน้าที่สังกัดชั้นเลขส่วยเงิน จาก บันทึกดังกล่าว และสามารถสืบต่อทะเบียนราษฎร พบปัจจุบันใช้นามสกุล “แนบนวน”

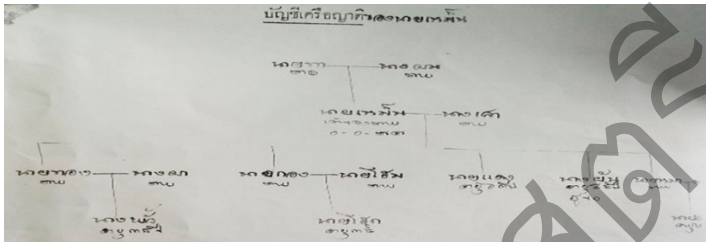
ภาพบันทึกของบุคคลชั้นศักดินา

บันทึกของบุคคลชั้นศักดินา หมื่นศรี (ชื่อทา) และนางผม เป็นรากเหง้าคนลาวรุ่นแรก นายหมื่น เป็นคนลาวรุ่นที่สอง บุตรของ หมื่นศรี (ทา) และนางผม จากบันทึกดังกล่าว และสามารถสืบต่อ ทะเบียนราษฎร พบปัจจุบันใช้ นามสกุล “สิน้ำเงิน และ สุขลี”

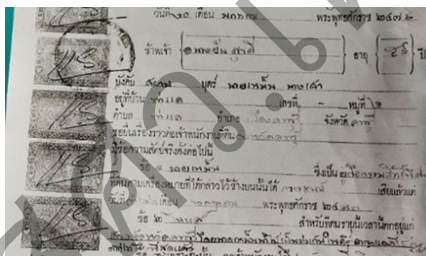
ภาพบันทึกของบุคคลชั้นศักดินา

บันทึกบัญชีเครือญาติของนายเหม็น เป็นบุตรหมื่นศรี (ทา) หรือนายทา และนางम्म มีบุตร ๕ คน แรกขยายครัวเรือนพบบันทึก สองท่านคือ นายแดง และ นางย่น ขณะนี้ดำเนินการสืบบุคคลที่มี รายชื่อดังกล่าวตามข้างล่างนี้ตั้งบ้านอยู่อาศัยชุมชนหมู่บ้านหนองแรม ตำบลท่าแค อำเภอมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

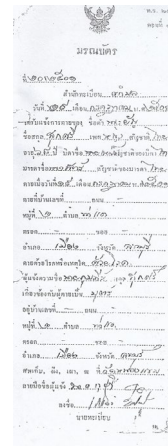

ภาพบันทึกของบุคคลชั้นศักดิ์นา

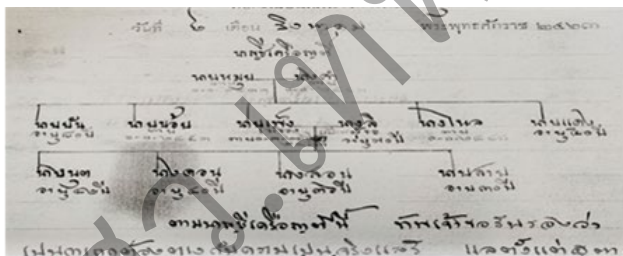
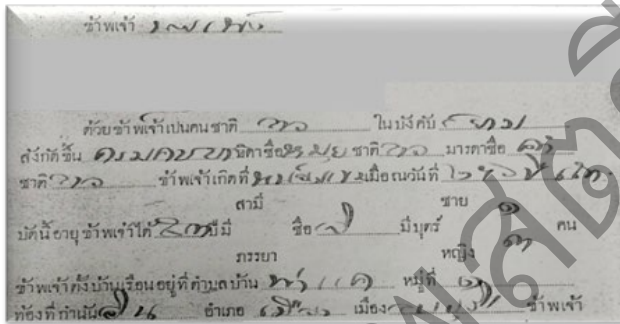
จากบันทึกบัญชีเครือญาติพบครอบครัวของ นางย่น ใช้ นามสกุล “สุกศรี หรือสุขลี”

ภาพบันทึกของบุคคลชั้นศักดิ์นา

บันทึกของบุคคลชั้นศักดินา นายหมุย และนางคำ เป็น รากเหง้าคนลาวรุ่นแรกและนายเพ็ง เป็นคนลาวรุ่นที่สอง บุตรของนาย หมุย และนางคำ หน้าที่ขึ้นตรง สังกัดกรมคชบาล จากบันทึกดังกล่าว และสืบต่อทะเบียนราษฎร พบปัจจุบันใช้ นามสกุล “ทองชู, สมุยยงค์, วันทา, สร้อยบาง, สุกดี”

ภาพบันทึกของบุคคลชั้นศักดินา

บันทึกของบุคคลชั้นศักดินา นายคง และนางสี เป็นรากเหง้า
 คนลาวรุ่นแรกและนายยม เป็นคนลาวรุ่นที่สอง บุตรของนายคงและ
 นางสี หน้าที่ขึ้นตรงสังกัดกรมช้าง จากบันทึกดังกล่าว และสามารถสืบ
 ต่อทะเบียนราษฎร พบปัจจุบันใช้ นามสกุล “สุขคุ้ม”

ข้าพเจ้า นายคง

ด้วยข้าพเจ้าเป็นคนชาติ ลาว ในบังคับ สยาม

สังกัดชั้น ภุมขริบ บิดาชื่อ นายคง มารดาชื่อ นางสี

ชาติ ลาว ข้าพเจ้าเกิดที่ บ้านนา เมื่อวันที่ ๑๕ เดือน ๕

ปี ๒๔๖๕ ตามี ชาย

บัดนี้อายุข้าพเจ้าได้ ๑๕ ปี มี ชื่อ นายคง มีบุตร คน

ภรรยา นางสี

ข้าพเจ้าทั้งบ้านเรือนอยู่ที่ตำบลบ้าน นา หมู่ที่ ๑

ท้องที่กำนัน นาย อำเภอ นา เมือง นา ข้าพเจ้า

หนังสือขึ้นทะเบียนคน นา ที่ ๑ เดือน ๕ พุทธศักราช ๒๔๖๕

นายคง

ในราชวงศ์ สยาม บิดา นายคง มารดา นางสี

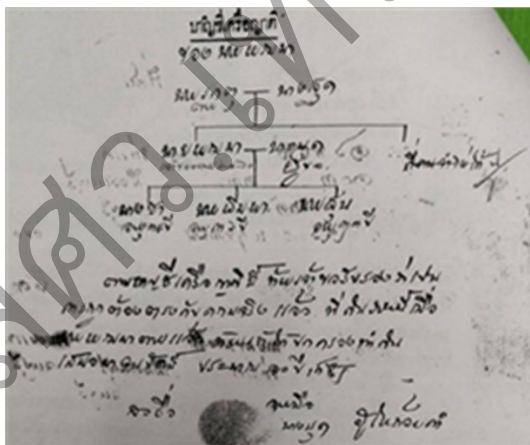
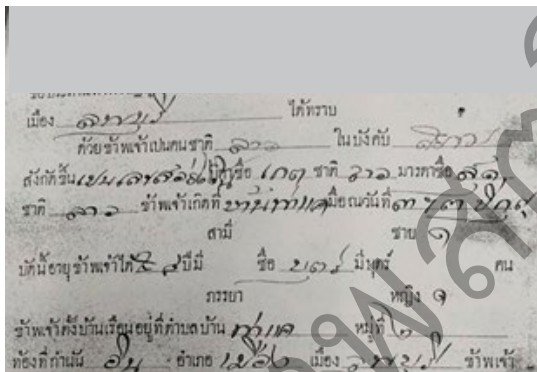
ในบังคับ สยาม บุตร นายคง มารดา นางสี

อยู่บ้าน นา หมู่ที่ ๑ ตำบล นา

อำเภอ นา จังหวัด สยาม

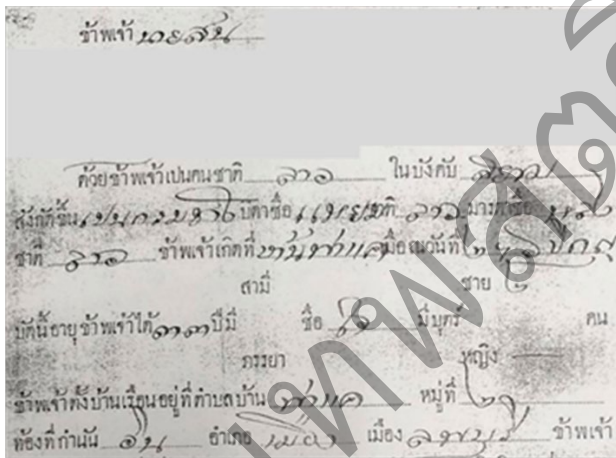
ภาพบันทึกของบุคคลชั้นศักดินา

บันทึกของบุคคลชั้นศักดินา นายเกต และนางสุด เป็น รากเหง้าคนลาวรุ่นแรกและนายพรม เป็นคนลาวรุ่นที่สอง บุตรของ นายเกต และนางสุด หน้าที่ขึ้นตรงสังกัดเป็นเลขส่วยเงิน จากบันทึก ดังภาพ และสามารถสืบต่อทะเบียนราษฎร พบปัจจุบันใช้นามสกุล “เกตพรมมา”

ภาพบันทึกของบุคคลชั้นศักดินา

บันทึกของบุคคลชั้นศักดินา นายแหม่ม และนางหลง เป็น
 รากเหง้าคนลาวรุ่นแรก และนายสน เป็นคนลาวรุ่นที่สอง บุตรของ
 นายแหม่ม และนางหลง หน้าที่ขึ้นตรงสังกัดเป็นกรมช้าง จากบันทึก
 ดังภาพ และสามารถสืบต่อทะเบียนราษฎรปัจจุบันใช้ นามสกุล
 “แหม่มพุ่ม”

ภาพบันทึกของบุคคลชั้นศักดินา

บันทึกของบุคคลชั้นศักดิ์นา นายเมฆ และนางมา เป็นรากเหง้าคน
 ลาวรุ่นแรกและอ้าแดงนารีโสต เป็นคนลาวรุ่นที่สอง บุตรของนายเมฆ
 และนางมา จากบันทึกดังกล่าว และสามารถสืบต่อทะเบียนราษฎร
 ปัจจุบันใช้ นามสกุล “เมฆไสย หรือเมฆชัย”

บันทึก จ.ลพบุรี

รวบรวมและจัดทำโดย
 ร.ถ สกคต สืบค้น สืบค้น และนางไสยา ภาส

ด้วยข้าพเจ้าเป็นนายชาติ ลาด ในบ่งกับ ปิตม

ตั้งถิ่น _____ บิดชื่อ ไม่พบ ชาติ ลาด มารดาชื่อ _____

ชาติ _____ ข้าพเจ้าเกิดที่บ้านท่าแดง เมื่อวันที่ ๑๗ เดือน _____

_____ สามี _____ ชาย _____

บันทึกอายุข้าพเจ้าได้ _____ ปีมี _____ ชื่อ _____ นามสกุล _____

ภรรยา _____ หญิง _____

ข้าพเจ้าทั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้าน _____

ทั้งนี้ทั้งนั้น _____ ข้าพเจ้า _____

บันทึก จ.ลพบุรี

รวบรวมและจัดทำโดย
 ร.ถ สกคต สืบค้น สืบค้น และนางไสยา ภาส

ในระหว่างของ นาย เมฆ/ไสย ชาย ๓๐ ปี

ในบ่งกับ _____

_____ บิดชื่อ _____ มารดาชื่อ _____

_____ บิดชื่อ _____ มารดาชื่อ _____

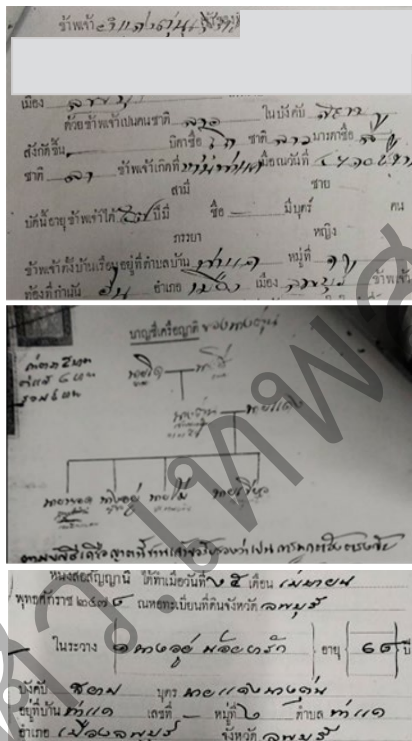
_____ บิดชื่อ _____ มารดาชื่อ _____

_____ บิดชื่อ _____ มารดาชื่อ _____

_____ บิดชื่อ _____ มารดาชื่อ _____

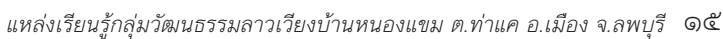
ภาพบันทึกของบุคคลชั้นศักดิ์นา

บันทึกของบุคคลชั้นศักดินา นายโถ และนางสี เป็นรากเหง้า
 คนลาวรุ่นแรกและอ้าแดงตุนโสตร์ เป็นคนลาวรุ่นที่สอง บุตรของนาย
 โถ และนางสี จากบันทึกดังกล่าว และสามารถสืบต่อทะเบียนราษฎร
 ปัจจุบันใช้ นามสกุล “น้อยยารัก”

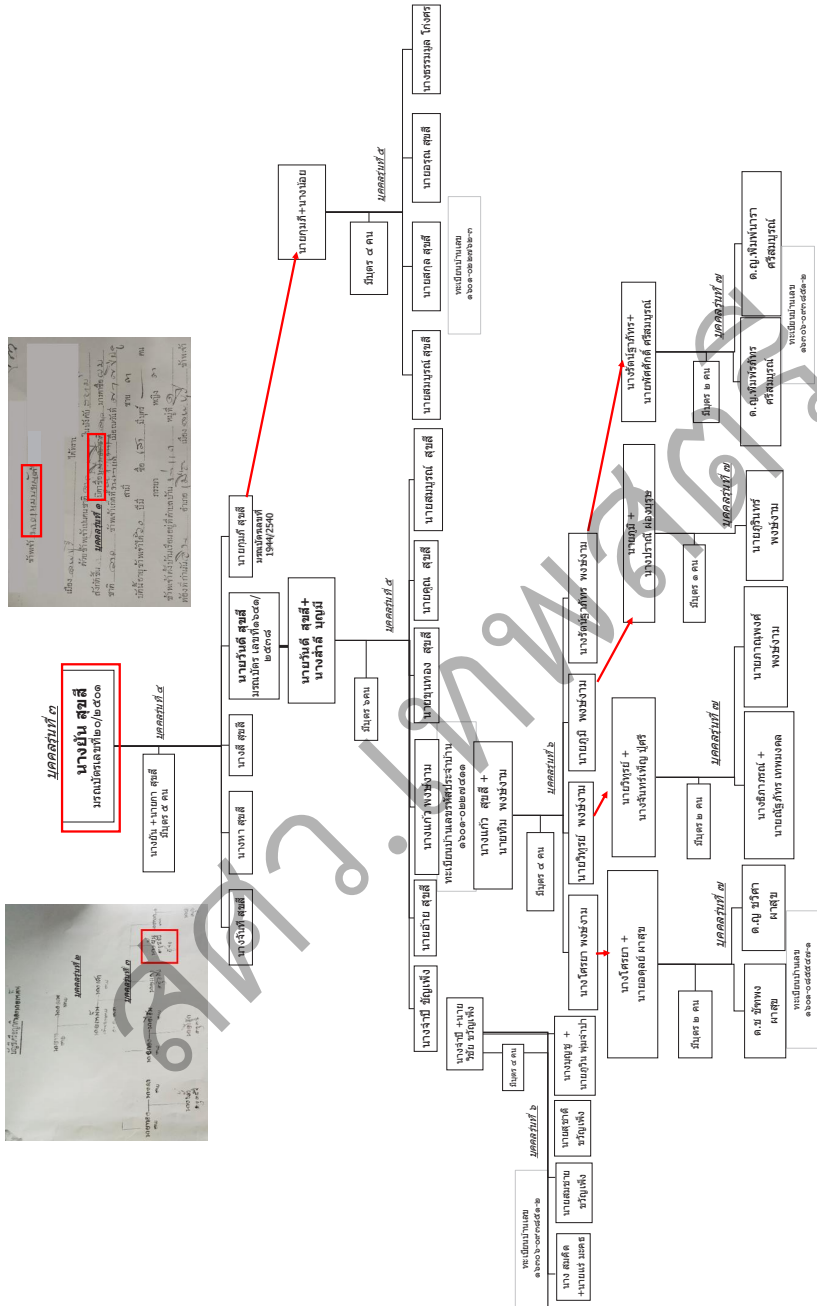

ภาพบันทึกของบุคคลชั้นศักดินา

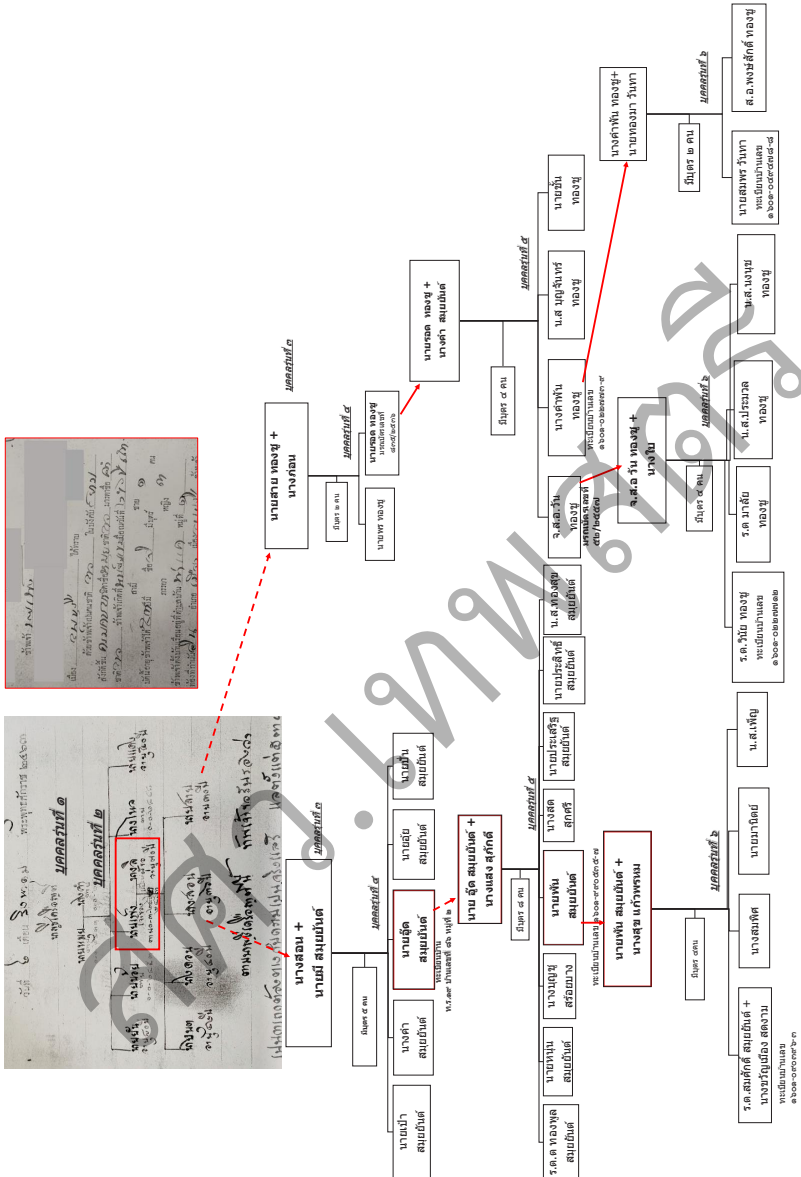
ตระกูลลอย นายสน แบนนวน

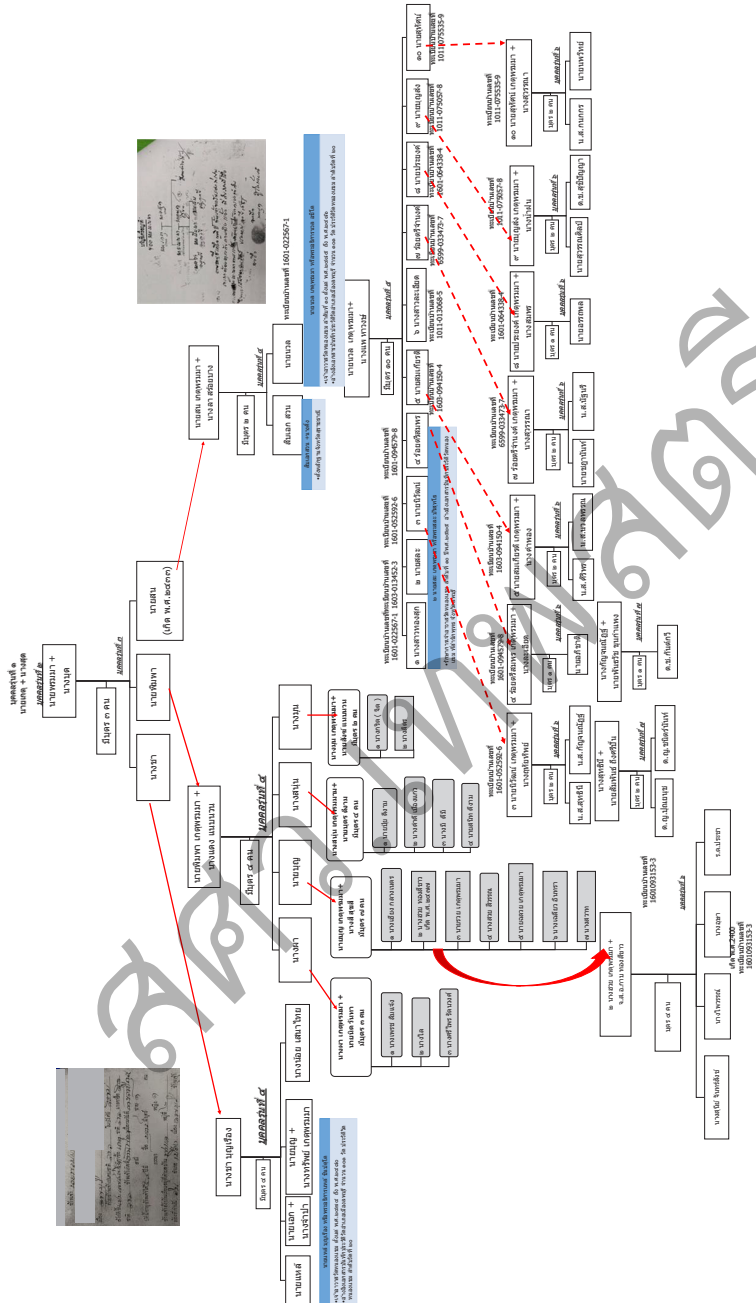

ตระกูลหมื่นศรีทา นางย่น สุขสี

ตระกูลนายหมุย นางคำ (สมัยยันต์ ทองชู วันทา)

ตระกูลเกิดพรมมา

ลาวเวียงบ้านหนองแขม

พื้นที่อยู่อาศัยของกลุ่มคนลาวรุ่นแรกหมู่บ้านท่าแค หมู่ที่ ๑ และหมู่ที่ ๒ เป็นรากเหง้าของชาวบ้านชุมชนหมู่บ้าน หนองแขม ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

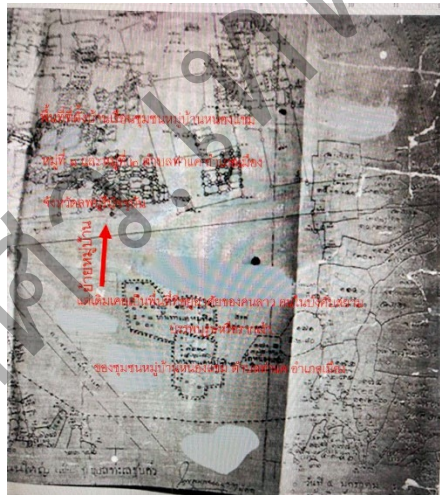
ภาพแผนที่หมู่บ้านท่าแค

ปัจจุบัน ที่ตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยของคนไทยเชื้อสายลาวเวียง ชุมชนหมู่บ้านหนองแขม ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

ภาพหมู่บ้านหนองแรม

ภาพที่ตึงบ้านเรือนอยู่อาศัย ปัจจุบัน ชุมชนหมู่บ้านหนองแรม
ตำบลท่าแค อำเภอมือง จังหวัดลพบุรี

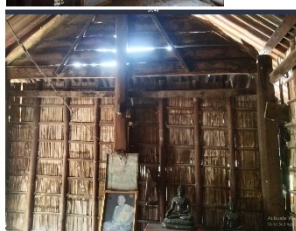
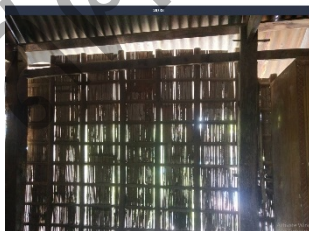
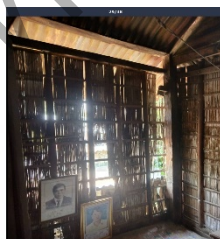

ภาพแผนที่บ้านหนองแรม

ตัวอย่างเรือนของชาวลาวเวียง ฝากรุด้วยฟากไม้ไผ่

ภาพชาวเวียงปัจจุบันกับเรือนโบราณ

ภาพฝาฟากไม้ไผ่ของลาวเวียง

วัดหนองแขม

ประวัติความเป็นมาของวัดบ้านหนองแขม สร้างมาแต่เมื่อใดไม่ปรากฏ สันนิษฐานว่าอาจสร้างในราวปี พ.ศ.๒๓๓๒ โดยพระอธิการชมเป็นผู้ริเริ่มก่อสร้าง เข้าใจว่าศาลาการเปรียญและกุฏิสร้างก่อนตั้งหลายปีแล้วจึงได้สร้างอุโบสถ พร้อมด้วยพัทธสีมา โดยท่านเป็นผู้ชักชวนชาวบ้านหนองแขมก่อสร้าง มีรายการดังนี้ ศาลาการเปรียญ ๑ หลัง กว้างยาวเท่าไรไม่ได้วัดไว้ และได้รื้อไปปลูกที่วัดใหม่แล้ว หอสวดมนต์ ๑ หลัง กุฏิพระ ๓ หลัง ร้านตัดบาตร ๑ หลัง ธาตุ ๓ ธาตุ ล้วน ๑ หลัง ๒ ที่นั่ง บ่อน้ำกินแบบก่อด้วยอิฐอย่างถาวร ๑ บ่อ โดยพระอธิการชมเป็นผู้ชักชวน ชาวบ้านหนองแขมก่อสร้าง ครั้นอยู่ต่อมาถึง พ.ศ.๒๔๗๙ ถึง พ.ศ.๒๔๘๕ ระยะนั้นทางราชการ ทหารต้องการที่ดินของวัด เพื่อสร้างกรมทหาร ผ.ส. ๓๑ พัน ๒ ขึ้นในที่ดินของวัด ขอพระราชทานเวนคืนที่ดิน โดยกรมยุทธโยธาทหารบกเป็นผู้ขอ ก็ให้วัดนี้ไปรวมอยู่กับวัดถนนแค ซึ่งเป็นระยะทางไกลเกิน ๒ กิโลเมตร ยากที่ผู้เฒ่าผู้แก่จะไปทำบุญรักษาศีลเป็นการลำบากอย่างยิ่งและส่วนชาวบ้านก็ถูกเวนคืนต้องย้ายบ้านไปอยู่ ทางทิศเหนือของถนนพิชัยคพหัก เป็นระยะห่างออกไปจากวัดประมาณ ๒๕๐ เมตร และศาลาการเปรียญ ก็ได้ใช้เป็นสถานที่ศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนประชาบาล จนกระทั่งนายเขียว ชันทองคำ ซึ่งมีที่ดินอยู่ ๒๕ ไร่ ๒ งาน ๒ วา ได้ยกให้ทางแผนกศึกษาสร้างโรงเรียนเสีย ๘ ไร่ เหลือนั้นยกให้วัด ในระหว่างนั้นจำได้ว่าประมาณ พ.ศ. ๒๔๙๐ แล้ว โรงเรียนก็ได้งบประมาณก่อสร้างโรงเรียน แล้วได้ย้ายมาอยู่ที่บ้านนี้ ส่วนทางวัดเห็นความลำบากในการบำเพ็ญกุศล เพราะการเข้าออกของประชาชนในเขตทหารนี้ทางทหารก็ห้าม จึงได้พร้อมใจกันกับชาวบ้าน พลโท สำราญ แพทยกุล เป็นหัวหน้า พร้อมด้วยเจ้าอาวาสและชาวบ้านหนองแขม

เวลานั้นมีพระจำลอง เป็นเจ้าอาวาส ได้พร้อมกันรื้อวัดเก่ามีศาลาการเปรียญและกุฏิมาปลูกสร้างในที่ดิน ซึ่งนายเซียวยกให้นี้ ส่วนนายเซียวได้ตายไปนานแล้ว เหลือแต่นางมาลี ชันทองคำ ซึ่งเป็นภรรยาก็ได้ ยอมยกที่ดินนี้ให้ทางวัดอยู่ได้มีหนังสือยกที่ดินให้ทางวัดแนบมากับหนังสือนี้แล้ว ส่วนโบราณวัตถุ มีโบสถ์ ก็ยังปรากฏอยู่ในที่ดินของกรม ผ.ส.ทุกวันนี้

โดยที่เจ้าอาวาสและชาวบ้านรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ได้ขออนุญาตสร้างวัดหรือสำนักสงฆ์แต่อย่างหนึ่ง อย่างใดขึ้นที่ดินซึ่งปลูกสร้างขึ้นใหม่นี้ และได้มีเจ้าอาวาสทั้งวัดเก่าวัดใหม่ ดังทำเนียบเจ้าอาวาสได้แนบบาพร้อม หนังสือนี้แล้ว อาคารที่ได้สร้างใหม่ในที่ดินแห่งใหม่นี้มีดังนี้คือ กุฏิ ๖ ห้อง ยาว ๑๕ เมตร กว้าง ๗ เมตร ๒ หลัง หลังแรกมุงด้วยสังกะสี หลังที่ ๒ เป็นตึกครึ่งไม้มุงด้วยกระเบื้องลูกฟูก หอสวดมนต์หนึ่งหลัง ยาว ๑๙ เมตรกว้าง ๖ เมตร ศาลาการเปรียญ ๑ หลัง ยาว ๒๘ เมตร กว้าง ๑๘ เมตร มุงด้วยกระเบื้องปูน ๑ หลัง เมรุ ๑ หลัง กำลังสร้างยังไม่แล้วเสร็จ ลิ่นเงินไปแล้ว ๙๐,๐๐๐.๐๐ บาท (เก้าหมื่นบาทถ้วน) สระน้ำ ๑ สระ บ่อน้ำบาดาล ๑ บ่อ ถังน้ำฝน ๑ ถัง ๔ ๔๓๓ ศาลาสงฆ์หน้าพระ ๑ หลัง กำแพงคอนกรีต ๑ ด้าน ชุ่มประตูปอกชื่อวัดถาวร ๑ ชุ่ม พระพุทธรูปทั้งใหญ่และเล็ก ๑๐ องค์ เครื่องใช้ของสงฆ์อีกเป็นจำนวนมาก

วัดนี้ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑-๒ บ้านหนองแขม ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เนื้อที่ประมาณ ๑๗ ไร่เศษ หนังสือสำคัญต่างๆไม่มี เพราะเจ้าของเก่าถือการปกครองมาเฉยๆ เพราะถือว่าได้ยกให้วัดแล้ว และทางวัดก็ไม่ได้ทำอะไรไว้เป็นหลักฐานเลย เพราะเจ้าอาวาสหรือไวยาวัจกรอยู่ ไม่นานเปลี่ยนกันไม่ได้หยุดเลย ไม่มีใครทำไว้ วัดสังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย มีนายพรหม เทียนบุตร อดีตผู้ใหญ่บ้านเก่าเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้างหรืออุปการะวัดอยู่

โบราณวัตถุของวัดที่สร้างใหม่นี้ ยังไม่มีอะไรอยู่เลย มีแต่เจดีย์เล็ก ซึ่งสร้างใหม่ทั้งนั้น และไม่มีโบราณวัตถุเก่าเลยชื่อเจ้าอาวาส ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๗๒ ถึง พ.ศ. ๒๕๑๖ มีดังนี้

๑. พระอธิการชม	ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๗๒ - ๒๔๑๒
เจ้าอาวาส	
๒. พระอธิการบุญ	ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๑๓ - ๒๔๒๓
เจ้าอาวาส	
๓. พระอธิการนุ่น	ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๒๓ - ๒๔๒๘
เจ้าอาวาส	
๔. พระอธิการน้อย	ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๒๘ - ๒๔๓๘
เจ้าอาวาส	
๕. พระอธิการหวด	ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๓๘ - ๒๔๔๕
เจ้าอาวาส	
๖. พระอธิการภิญ	ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๕ - ๒๔๖๕
รักษาราชการแทน	
๗. พระอธิการทองดี	ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๖๕ - ๒๔๗๔
รักษาราชการแทน	
๘. พระอธิการเหล่ ชินปโต	ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๔ - ๒๔๘๐
รักษาราชการแทน	
๙. พระอธิการบัว ปภัสโร	ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๑ - ๒๔๘๔
รักษาราชการแทน	
๑๐. พระอธิการนวล อชิโต	ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๕ - ๒๔๘๖
รักษาราชการแทน	
๑๑. พระอธิการเทียน	ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๖ - ๒๔๘๘
รักษาราชการแทน	
๑๒. พระอธิการเด็ก	ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๘ - ๒๔๙๐
รักษาราชการแทน	

๑๓. พระอธิการจำลอง ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๐ - ๒๕๐๐
เจ้าอาวาส

๑๔. พระอธิการหมอน ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๐ - ๒๕๐๒
เจ้าอาวาส

๑๕. พระอธิการปัญญา ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๒ - ๒๕๐๗
เจ้าอาวาส

๑๖. พระอธิการหนูอาน ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๗ - ๒๕๑๐
เจ้าอาวาส

๑๗. พระอธิการवाद ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๑๕
เจ้าอาวาส

๑๘. พระอธิการหนู ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๖ -
รักษาการแทน

ปัจจุบัน เจ้าอาวาสวัดหนองแขม คือ พระครูวาปีคุณวัฒน์(จรัส)
ผู้เป็นไวยาวัจกรของวัด มีรายชื่อดังต่อไปนี้

๑. นายคง	วัดเก่า	ไม่ได้แต่งตั้ง
๒. นายฮม วันทา	วัดเก่า	ไม่ได้แต่งตั้ง
๓. นายตูป สุขดี	วัดเก่า	ไม่ได้แต่งตั้ง
๔. นายสน แหยมพุ่ม	วัดเก่า	ไม่ได้แต่งตั้ง
๕. นายดี แนนวน	วัดใหม่	ไม่ได้แต่งตั้ง
๖. นายรอด ทองชู	วัดใหม่	ไม่ได้แต่งตั้ง

(อ้างอิงประวัติวัดทำรชาณาจักร ของกรมการศาสนาเกี่ยวข้องกับความเป็นมา
วัดหนองแขม (เก่า) สร้างขึ้นเป็นวัดนับตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๐๐ และหนังสือประวัติวัด
อำเภอเมืองลพบุรี ที่ ล.บ.๕๑/๙๒๒ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลพบุรี
อำเภอเมืองลพบุรี ๑ สิงหาคม ๒๕๖๑)

หมายเหตุ : บันทึกนี้นับจากก่อตั้งวัดจนถึง พ.ศ.๒๕๖๑

โบสถ์ วัดหนองแขม (เก่า) ปัจจุบันเป็นศาสนสถาน ร.๓๑ รอ.

ภาพศาสนสถาน ร.๓๑ รอ. เคยเป็น โบสถ์
ของวัดหนองแขม (เก่า) มาก่อน สร้างขึ้น พ.ศ. ๒๔๐๐

ภาพพระพุทธรูป บรรพบุรุษสักการบูชา ปัจจุบันอยู่ที่ โบสถ์เก่า
หรือศาสนสถาน ร.๓๑ รอ.

พระพุทธรูป หลวงพ่อดำ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ยึดเหนี่ยวจิตใจ สมัย
บรรพบุรุษลาวกลุ่มแรกเข้ามาอาศัยก่อตั้งชุมชนหมู่บ้านท่าแค ต่อเนื่อง
มาเป็นหมู่บ้านหนองแขม ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
ปัจจุบัน

วัดหนองแขม ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ปัจจุบัน

ภาพศาลาหลังใหม่วัดหนองแขม (ใหม่)

ภาพภายใน ศาลา(เก่า)วัดหนองแขม ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ณ ห้วงเวลาสร้างบ้านเรือนชุมชนหมู่บ้านหนองแขมแล้วเสร็จ ศาลา (เก่า) ก่อเกิดขึ้นดังโครงสร้างตามภาพถ่าย และปัจจุบันสภาพที่ เก่า ทรุดโทรม ดังรูปภาพ

ภายในศาลาหลังเก่าของวัดหนองแขมยังมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาวลาวเวียงบ้านหนองแขมอีกองค์หนึ่งคือพระพุทธรูปโบราณซึ่งมีลักษณะคล้ายศิลปกรรมแบบล้านช้างพระพุทธรูปองค์นี้สร้างเมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดแต่อยู่คู่กับวัดหนองแขมมาเป็นเวลาช้านานคนเฒ่าคนแก่เล่าให้ฟังว่าเหตุที่พระพุทธรูปองค์นี้ยังอยู่ในศาลาหลังเก่าก็เพราะด้วยความศักดิ์สิทธิ์ของท่านทำให้ไม่มีใครสามารถย้ายท่านไปที่อื่นได้

ศาลปู่เทพ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ชุมชนหมู่บ้านหนองแถม ตำบลท่าแค จะมีพิธีบูชาทุกๆ ปีในเดือนหก กำหนดข้างขึ้น วันพุธ เท่านั้น ณ สถานที่ วัดหนองแถม ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เป็นประเพณี สืบต่อๆ กันมาหลายชั่วอายุ

อักษรลาวโบราณจารึกบนใบลาน เคยเก็บอยู่ที่ศาลาหลัง (เก่า) วัดหนองแถม ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

มรดกความทรงจำ ตกทอดจากรุ่นสู่รุ่นของยายแสง เป็นอักษร
ลาวโบราณจารึกบนใบลาน ฉบับสมบูรณ์ ๑ ผูกมีจำนวน ๓๕๑ แผ่น
จำนวน ๗๐๒ หน้า ความยาวใบลาน ๕๗ เซนติเมตร

ยายแสง เล่าว่าสมัยก่อนไม่มีไฟ ใช้ตะเกียง เมื่อมีงานครั้งใด
จะถูกยืมใบลานจารึกอักษรลาวนี้ มาอ่านในพิธีการต่างๆเปรียบเสมือน
งานในปัจจุบัน

คุณยายแสง สุขคุ้ม อายุ ๙๙ ปี/๖๔ และใบลานที่จารอักษรไทยน้อย
ปัจจุบันหอดจดหมายเหตุแห่งชาติกำลังอ่าน/แปล

วัฒนธรรมประเพณี“ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔” ของคนลาวเวียง

ฮีตสิบสอง มาจากคำ ๒ คำ คือ ฮีต กับ สิบสอง มาจากคำว่า จาริต หมายถึงสิ่งที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนกลายเป็นประเพณีที่ดั่งาม สิบสองหมายถึง เดือนทั้ง ๑๒ เดือน ในหนึ่งปี ฮีตสิบสองหรือประเพณี สิบสองอย่างของชาวลาวเวียงบ้านหนองแขมจะมีขึ้นในทุกเดือนตาม ปฏิทินจันทรคติ โดยกำหนดให้หนึ่งเดือน มีหนึ่งฮีต โดยเดือนที่หนึ่งของลาวจะเริ่มเดือนพฤศจิกายนหรือธันวาคม สำหรับชาวอีสานส่วนใหญ่งานบุญ ฮีตสิบสองยังคงมีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่และความสามัคคีของคนในชุมชนได้ออกมาร่วมกิจกรรมพบปะสังสรรค์กัน เพื่อความสนุกสนานรื่นเริงมีความรักใคร่กันของคนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นการสืบทอดสิ่งที่ดั่งามมาจวบจนปัจจุบัน

“ฮีต ๑๒”ประเพณี ของแต่ละเดือน รายละเอียดดังนี้

เดือนอ้าย บุญเข้ากรรมพระสงฆ์ (อยู่ปาวีรส) ช่วงที่จัด

เดือนธันวาคม

เดือนยี่ บุญคูณลาน (บางท้องถิ่นเรียก “บุญกองข้าว”)

ช่วงที่จัด หลังฤดูเก็บเกี่ยว (มกราคม)

เดือนสาม บุญข้าวเจี ช่วงที่จัด หลังวันมาฆบูชาเดือน

กุมภาพันธ์ (บุญข้าวหลาม)

เดือนสี่ บุญพระเวส(เทศน์มหาชาติ) ช่วงที่จัด เดือน

มีนาคม

เดือนห้า บุญสงกรานต์ ช่วงที่จัดเดือนเมษายน

เดือนหก บุญบั้งไฟ ช่วงที่จัดเดือนพฤษภาคม (สถานที่ไม่
เอื้ออำนวยไม่ปฏิบัติ)

เดือนเจ็ด บุญซำฮะ(บุญกลางบ้าน) **ช่วงที่จัด** เดือน
มิถุนายน

เดือนแปด บุญเข้าพรรษา **ช่วงที่จัด** เดือนกรกฎาคม
วันขึ้น ๑๕ ค่ำ

เดือนเก้า บุญห่อข้าวประดับดิน **ช่วงที่จัด** เดือนสิงหาคม

เดือนสิบ บุญข้าวสราท **ช่วงที่จัด** เดือนกันยายน วันขึ้น ๑๕ ค่ำ

เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา **ช่วงที่จัด** ตุลาคมวันขึ้น ๒ ค่ำ

เดือนสิบสอง บุญกลืน **ช่วงที่จัด** พฤศจิกายน แรม ๑ ค่ำ
เดือน ๑๑ - วันเพ็ญเดือน ๑๒

หมายเหตุ ทั้งหมดฮีด ๑๒ ลาวเวียงบ้านหนองแขม สืบทอด
ต่อๆมาจนถึงปัจจุบันยกเว้นประเพณี **เดือนหก** บุญบังไฟ (เนื่องจาก
สถานที่ไม่เอื้ออำนวยในการจุดบังไฟ) เป็นเหตุระยะหลังๆมาไม่มีสืบทอด

“ครอง ๑๔” คำว่า “ครอง” หมายถึง ข้อกำหนดหรือ ข้อควร
ปฏิบัติ ๑๔ ข้อของพุทธศาสนิกชนคนลาวในการครองตนเป็นคนดี
ซึ่งในปัจจุบันก็ยังยึดถือสืบต่อกันมา

หนึ่งในวัฒนธรรมประเพณีของลาว ทำบุญข้าวหลาม ประเพณี
ของลาวเรียกว่า ฮีด ๑๒ หมายถึง ในหนึ่งปี หนึ่งในจำนวน ฮีด ๑๒ เช่น
ทำบุญข้าวหลาม เดือนสาม ของทุกๆ ปีและแต่ละคนจะนำข้าวหลามมา
ทำบุญ ตักบาตรข้าวสุก

ภาพพิธีทำบุญซำฮะเกี่ยวกับความเชื่อ

ประเพณีการทำบุญข้าวหลามเดือนสามของทุกปีของชาวลาวเวียง
บ้านหนองแขม ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

ประเพณีตักบาตรข้าวสุกของชาวลาวเวียงบ้านหนองแขม
ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

ผ้าและการแต่งกายลาวเวียง

ในอดีตการแต่งกายของผู้หญิงชาวลาวเวียง มีข้อจำกัดอยู่เพียงใส่เสื้อ นุ่งซิ่น (ซิ่น หมายถึงผ้าที่ทอเป็นผ้าถุงเพื่อใช้นุ่ง) การนุ่งซิ่นจึงเป็นการสื่อถึงโอกาสใช้สอย สถานะภาพ สถานที่ วัย เป็นต้นไว้อย่างน่าสนใจยิ่ง ซิ่นที่ใช้ในโอกาสต่างๆ จำแนกเป็น ๕ ประเภทดังนี้

๑) ซิ่นด้ายอมมะเกลือหรือซิ่นหมี่ฝ้ายยอมคราม ไม่ต่อหัวไม่ต่อดินซิ่น หรือต่อหัวซิ่นต่อดินซิ่น หญิงสูงอายุ นุ่งขณะไปทำงาน ทำไร่ ทำงานบ้านทั่วไป

๒) ซิ่นดำดาน เป็นซิ่นฝ้ายยอมดำหรือยอมมะเกลือหรือยอมคราม ทอเท่าความยาวของผู้นุ่ง ช่วงล่างทอสลัปลีเหลือง แดง เขียว หรือสีอื่นๆ ตามชอบ ทอเพื่อให้เด็กหญิงใช้นุ่ง

๓) ซิ่นดอก เป็นซิ่นฝ้ายหรือไหม ใช้ด้ายย้อมสีแดงหรือดำ ทอขีดสลักจกทั้งผืนด้วยด้ายหรือไหมพุ่งสีต่างๆ ทอดินซิ่นก่อนด้วยการจกและขีดเสร็จทอตัวซิ่นเป็นลายดอกไม้ ลายเรขาคณิต หรือลายอื่นๆ ตามแต่ผู้ทอจะเห็นสวย เป็นซิ่นโบราณที่แทบจะไม่มีการทอขึ้นมาใหม่เนื่องจากต้องใช้เวลาและแรงงานมาก ดินซิ่นสีแดงสำหรับหญิงสาวรุ่นใช้ นุ่งดินซิ่นสีดำหญิงสูงอายุใช้นุ่งไปงานในโอกาสพิเศษต่างๆ

๔) ซิ่นลิบซั่ว เป็นซิ่นฝ้ายหรือไหมพื้นสีดำ ตัวซิ่นทอขีดหรือคั่นด้วยด้าย ไหมสีต่างๆ สลักด้วยไหมสีเขียวเป็นลวดลายต่างๆ เป็นแถวสลับกับทอผ้าพื้น สีดำตามขวางลำตัวลิบแถว (ซั่วคือสีเขียว) เป็นซิ่นสองตะเข็บ ทอดินซิ่นก่อนด้วยการจก และขีด เสร็จทอตัวซิ่นต่อเช่นเดียวกับซิ่นดอก สำหรับหญิงสาวใช้นุ่งไปงานในโอกาสพิเศษต่างๆ

๕) ชื่นมัดหมี่ไหม่ตีนจก ประกอบด้วย ๓ ส่วน คือ ส่วนหัวชื่น ตัวชื่น และตีนชื่นนำมาติดประกอบกันเป็นชื่นทั้งผืน ซึ่งทั้ง ๓ ส่วน มีกรรมวิธีการทอที่แตกต่างกัน ดังนี้

ส่วนหัวชื่น ใช้ผ้าฝ้ายทอพื้นสลับทอขีด (ขีดหัวชื่น) มีหลายสี ความกว้างประมาณ (๔-๘ นิ้ว)

ส่วนตัวชื่น ตัวชื่นของลาวเวียง แบ่งเป็น ๔ ประเภท คือ

(๑) ชื่นหมี่ตา ใช้เทคนิคการมัดหมี่สลับกับการจกหรือการขีด ด้วยไหมหรือฝ้าย ทำให้เกิดลายริ้วขนานกับลำตัวลายของมัดหมี่มัก เป็นลายนาครหรือลายหงส์เป็นส่วนใหญ่ เช่น ชื่นหมี่ตา ลายคั่นนาคร ด้วยขีด ดอกแก้ว หรือหมี่ชื่นตาลายนาครกับหงส์ คั่นด้วยขีด ดอกจันทร์ เป็นต้น

(๒) ชื่นก้านใช้เทคนิคการขีดหรือจกตัวชื่นทั้งผืน ลวดลายเด่น ที่เป็นเอกลักษณ์คือ ลายขีดมะเขือผ่าไฟ มีลักษณะคล้ายมะเขือ กระจายอยู่ภายใน ชื่นก้านโบราณที่ลวดลายละเอียดประณีต เป็นต้น ชื่นก้านนี้ ถ้าตัวชื่นเป็นสีเขียวจะเรียกว่าชื่นชีว เพราะชีวแปลว่าเขียว

(๓) ชื่นหมี่ลวดหรือหมี่โลด เป็นชื่นที่ใช้เทคนิคการมัดหมี่และ ทอแบบต่อเนื่องโดยไม่มีเทคนิคอื่นมาคั่น ทำให้ลวดลายมัดหมี่ที่เกิดขึ้น เป็นอย่างต่อเนื่อง ลายเอกลักษณ์ที่สำคัญคือลายหมี่ตะเกาหรือหมี่ สำเกา ลวดลายชื่นหมี่ลวดมีหลากหลาย เช่น ลายหมี่จรวด ลายหมี่ ขอใหญ่ ลายหมี่ขอเล็ก ลายหมี่โคมเหลือง ลายหมี่กระจับปีกบ่าง เป็นต้น

(๔) ชื่นหมี่น้อยหรือหมี่คั่น เป็นชื่นที่ใช้เทคนิคการมัดหมี่เป็น ลวดลายแถบเล็กๆ สลับด้วยด้ายหรือไหมพื้นสีต่างๆ ทำให้เกิดเป็น ลายริ้วเป็นแถบในแนวตั้งขนานกับลำตัว เช่น ชื่นหมี่น้อย ลายนาคน้อย สลับลายตุ้ม เป็นต้น

ส่วนตีนชื่น ส่วนมากทอด้วยผ้าพื้นลายขีดด้วยเส้นด้ายฝ้ายสี แดง (หรือดำ) ยาวประมาณ ๒ นิ้ว เริ่มด้วยทอขีดเป็นลายย่อย ต่อด้วย การจกลายหลักด้วยลวดลายต่างๆ ตามชอบด้วยฝ้ายหรือไหมสีต่างๆ จนหมดแถวสลับกับทอเส้นพุ่งจนจบลายหลักต่อด้วยทอขีดเป็นลาย

ย่อยเช่นเดียวกับด้านบนจนเสร็จ จะทอดด้วยลายขัดมาตรฐานยาวประมาณ ๕-๘ นิ้ว ผ้าฝ้ายสีแดง (หรือสีดำ) ส่วนริมผ้าด้านล่างสุด (ริมผ้า) มักจะทอดด้วยลายสีต่างๆ หรือมีริ้วเป็นลายเล็กๆ ผ้าจกในดินขึ้นเป็นผ้าจกที่สวยงามที่สุด และแสดงฝีมือได้ดีที่สุด เมื่อทอดจกเสร็จเรียบร้อยแล้วนำไปเย็บต่อกันกับผ้าชิ้น ทำให้เรียกกันโดยทั่วไปว่า “ผ้าตีนจก”

ชิ้นมัดหมี่ไหมตีนจกหญิงลาวเวียงไม่ใช่นุ่งในชีวิตประจำวันทั่วไป จะใช่นุ่งในโอกาสสำคัญหรือโอกาสพิเศษต่างๆ เช่น ในพิธีแต่งงาน เจ้าสาวลาวเวียงจะนุ่งชิ้นมัดหมี่ไหมตีนจกสีแดง ที่ทอดเตรียมไว้หรืออาจได้รับมรดกสืบทอดจากมารดาหรือยายมาใช้ในพิธีแต่งงาน

สรุปเอกลักษณ์เครื่องแต่งกายลาวเวียง ดังนี้

ผ้าในสมัยนั้นเป็นผ้าฝ้ายใช้ย้อมสีธรรมชาติ เช่น สีดำ (ลูกมะเกลือ)

สีน้ำตาล (ลูกตะโก), สีคราม (พืชชนิดหนึ่ง)

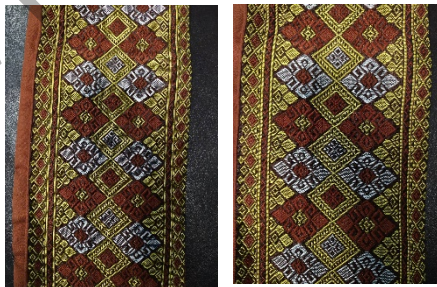
๑) ผู้หญิง นุ่ง ผ้าชิ้น ลายตีนจก ใช้นุ่งไปงานบุญ และเทศกาลต่างๆ ผ้ามีดิน ใช้นุ่งทำนา ทำสวน เบี่ยงผ้า แตกต่างกัน เบี่ยงซ้าย และขวา ระบุได้ว่าผู้หญิงใดมีครอบครัวแล้ว

เบี่ยงซ้าย เพื่ออุ้มลูก และให้ลูกดูนม ได้สะดวก

เบี่ยงขวา ผู้หญิงไม่มีครอบครัว

๒) ผู้ชาย นุ่ง โสร่ง และเหน็บเตี่ยว สีสันเช่นเดียวกันกับผู้หญิง

๓) ผม ผู้หญิง มายผมไว้บนหัวทรงลูกจันทร์ติดดอกจำปาหรือลีลาวดี

ผ้าขิดลายดอกแก้วและลายดอกจันทร์

เอกลักษณ์การแต่งกายของกลุ่มวัฒนธรรมลาวเวียงบ้าน
หนองแขม ตำบลท่าแค อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ในปัจจุบัน

การแต่งกายชายหญิง เลื้อขาวสวมใส่ในพิธีงานบุญ งานหลวง

การแต่งกายชายหญิง
เสื้อน้ำเงินสวมใส่งานวัฒนธรรม นวัตกรรม วิถี ภูมิปัญญา

อัตลักษณ์ ภาษาลาวเวียง

ชาวลาวเวียงใช้ภาษาลาวในการติดต่อสื่อสารโดยเป็นภาษาลาว
เวียงจันทน์ ที่ชาวลาวใช้ พูดกันในท้องถิ่น

ภาษาลาวเวียงที่ยังคงใช้ในปัจจุบันนี้ เช่น

ตาเว็น (ดวงอาทิตย์)

โชน (ตา, ยาย)

แซ้ว (ฟัน)

โถงยาง (ถุงพลาสติก)

ผ้าโด่ง (ผ้าถุง)

เกิบ (รองเท้า)

โส่ง (กางเกง)

หางกะเตี๋ย (โจงกระเบน)

บักเขียบ (น้อยหน้า)

บักสีดา (ฝรั่ง)

เข้าแลง (ข้าวเย็น)

มือสว (มือกลางวัน)

ตาหล่าง (ใต้ถุนบ้าน)

เบ็ง (มอง, ดู)

เว้า (พูด)

เว้าชวน (นินทา)

ซี้ดั่ง (ซี้มูก)

ซี้แล่ (รักแฉ่)

แอว (เอา)

เหี้ย (เหี่ยว)

ซี้หมิ่นหม้อ (ดินหม้อ)

กะหล่ง (ถังตักน้ำ)
พอย (ไม้กวาด)
อยู่ (แปล)
จีเจียม (จิ้งจก)
มือนี่ (วันนี้)
มือนอื่น (วันพรุ่ง)
มือฮือ (วันมะรืน)
จั่งว่า (เอ ยังไ้ไม่รู้สินะ)
ลีไปไล (จะไปไหน)
เซาเหน้อยหรือ เซามีแเฮง (หยุดพักให้หายเหนื่อย)
บ่แม่น (ไม่ใช่)
บั้นนึ่ง (เมื่อกี้)
เฮ็ดหยัง (ทำอะไร)
บักหุ่ง (มะละกอ)
บักลอย (บวบ)
บักบั้งน้ำ (น้ำเต้า)
อีตูไทย (ใบกะเพรา)
อีตูลาว (ใบแมงลัก)
สาด (เสื้อ)
ซีลิก (น้ำคาล่า)
เลี้ย (เลื้อย)
ก้องแขน (กำไล)
กา (ตรา, ยี่ห่อ)
นัว (รสชาติดีพอ)
แซ่บ (อร่อย)
เส้นแกงร้อน (วุ้นเส้น)
หนวย (รำคาญ)
งัว (วัว)

ผักข่า (ชะอม) ฯลฯ (วรรณพร บุญญาสถิตย์ และคณะ,
๒๕๕๙, หน้า ๕๔-๕๕)

ภาษาพูด ชาวลาวเวียงใช้ภาษาลาวเวียงพูดสื่อสารกันใน
ครอบครัว ชุมชน และผู้ที่พูดภาษาลาวเวียงแต่ใช้ภาษาไทยกลาง
(ไทยมาตรฐาน) ในโรงเรียนและในสถานที่ราชการ ทั้งนี้ไม่พบว่ามี
ใช้ภาษาเขียนในการติดต่อสื่อสาร สันนิษฐานว่าเมื่ออพยพมาอยู่
ในประเทศไทย ชาวลาวเวียงใช้การสื่อสารด้วยการพูดเป็นหลักจึงไม่มี
หลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรหลงเหลืออยู่ (วรรณพร บุญญาสถิตย์
และคณะ, ๒๕๕๙, หน้า ๕๔)

ภูมิปัญญา อาหารของลาวเวียง

ภูมิปัญญาด้านอาหารชาวลาวเวียง

ชาวลาวเวียงมีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติทำให้ภูมิปัญญาด้านอาหารเกี่ยวข้องกับพืชผักและสัตว์พื้นบ้านวัตถุดิบที่ใช้ทำอาหารจะเก็บจากห้วยหนองคลองบึง ซึ่งเมื่อนำมาประกอบอาหารแล้วจะเป็นอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพเนื่องจากไขมันน้อยและเป็นอาหารที่มีพืชสมุนไพรเป็นหลัก ยกตัวอย่างดังเมนูต่อไปนี้

ข้าว ถือเป็นอาหารหลักของชาวลาวเวียง นอกจากจะบริโภคข้าวโดยตรงแล้วยังมีการแปรรูปอื่นๆ เช่น ขนมข้าวจี ที่ใช้ในประเพณีงานบุญ แบ่งส่วนนี้เป็นส่วนหนึ่งจากการทำข้าวบูน (ภาษาลาว) หรือขนมจีน นำมาปั้นเป็นแผ่นบางๆ

ขนมข้าวจีเป็นภูมิปัญญา ทำให้ร่างกายอบอุ่นในฤดูหนาว โดยมานั่งล้อมรอบกองไฟ (ผิงไฟ) แล้ว จีไฟ กิจกรรมร่วม ในกลุ่ม และในขณะเดียวกันยังช่วยทำให้ร่างกายอบอุ่นไปด้วย

● ตำ/หมากฮุง ปลาร้า

ส่วนผสม

พริกชี้หนู
กระเทียม กลีบเล็กแกะเปลือก
ถั่วฝักยาวหั่นเป็นท่อนขนาด ๑ นิ้ว
มะเขือลาย
มะขาม (น้ำมะขามเปียก)
มะนาวหั่นชิ้น
น้ำตาลปีบ
มะละกอล้างเส้นยาว
ปลาร้า

วิธีทำ

ตำพริกชี้หนูพอแตก ใส่พริกแห้งโขลก น้ำตาล เติมนะเขือเทศ และมะเขือลาย ตำเคล้าพอเข้ากัน ใส่น้ำมะขามเปียก มะนาวหั่นชิ้น น้ำปลา ร้า น้ำตาลปีบ เคล้าให้เข้ากันชิมรสได้ทีใส่มะละกอดำเคล้าอีกทีหนึ่ง เสิร์ฟกับข้าวเหนียว หรือผักสด

● ปลาเห็ด (ภาษาลาว หรือ ปลาทอดมัน ในภาษาไทย)

ส่วนผสม

เนื้อปลา ถั่วฝักยาว ไข่ไก่ 1 ฟอง
พริกแกง ใบมะกรูด น้ำตาลทราย
เกลือ น้ำปลา น้ำมันพืช (สำหรับทอด)

วิธีทำ

นำปลาที่เตรียมไว้มาสับให้ละเอียด นำพริกแกงใส่ในครกตามด้วยเนื้อปลาสับโขลกให้เข้ากันใส่ไข่ไก่ลงไปโขลกไปจนส่วนผสมเข้ากันดี ใส่ น้ำปลาลงไปพอออกกรส โขลกต่อ น้ำปลาจะช่วยทำให้เนื้อปลา พริกแกง ไข่ ยึดกันจนเหนียว พอได้ที่ ใส่ถั่วฝักยาว ใบมะกรูดลงไปผสมจนเข้ากัน ตั้งกระทะน้ำมันไฟกลางจนเดือด บั่นปลาเห็ดเป็นชิ้นพอดีไม่หนาไม่บางจนเกินไป ลงไปทอดจนสุก ตักขึ้นมาแล้วพักให้สะเด็ดน้ำมัน จึงรับประทานได้

● ห่อหมกหัวปลี

ส่วนผสม

หัวปลี เนื้อหมูหรือเนื้อไก่ (สับละเอียด)
ไข่ไก่ น้ำปลาร้า น้ำปลา เกลือ ตะไคร้
หอมแดง กระเทียม พริกสด ใบแมงลัก
ต้นหอม ใบมะกรูด

วิธีทำ

- ๑) เตรียมน้ำเปล่าไว้ ให้บีบมะนาว ๑/๒-๑ ลูก ต่อจากนั้นก็
หั่นหัวปลีลงจะทำให้ปลีกลัวยมีสีขาวไม่ดำ นำมารับประทานหรือถ้าไม่มี
น้ำมะนาวก็ให้ใช้น้ำมะขามเปียกหรือน้ำส้มสายชูแทนได้เช่นกัน
- ๒) นำเนื้อหมูหรือไก่หมักด้วยซีอิ๊วขาวเล็กน้อย จะช่วยดับ
กลิ่นคาว เพิ่มรสชาติความอร่อยขึ้น
- ๓) พริกแกงให้น้ำพริก กระเทียม ตะไคร้ หอมแดง ใบมะกรูด
โขลกให้เข้ากันดี แล้วตักใส่ถ้วยพักไว้
- ๔) จากนั้นให้เรานำปลีมาโขลกให้หั่น ใส่เนื้อหมูหรือไก่ ตาม
ด้วยไข่ไก่และโขลกให้เข้ากันจนเป็นเนื้อเดียวกันดี และตามด้วยพริก
แกงที่เราทำเตรียมไว้โขลกส่วนผสมให้เข้ากัน ใส่ผักแมงลัก ต้นหอม ที่
เตรียมไว้เป็นลำดับสุดท้ายคลุกเคล้าต่อ
- ๕) เติมเครื่องปรุงร น้ำปลาร้า เกลือ น้ำปลา โขลกให้เข้ากัน
- ๖) ตักใส่ใบตองที่ทำความสะอาดแล้ว ประมาณ ๒ ทพพี
ใส่พริกสด ปริมาณตามชอบ พับห่อใบตองแล้วกลัดด้วยไม้จิ้มฟัน

● ห่อหมกห้วยวกกล้วย

ส่วนผสม

ห้วยวกกล้วยหั่นตามขวางบางๆ
เนื้อไก่หรือเนื้อหมูหรือเนื้อปลาช่อน
มะพร้าวขูด ไข่ไก่ พริกแกง น้ำปลาร้า
พริกแดงหั่นฝอยเป็นเส้นยาวๆ
ผักชีเด็ดใบ ใบมะกรูดหั่นฝอยไว้โรยหน้า

ส่วนผสมพริกแกง

ตะไคร้หั่นฝอย กระชายหั่นเป็นท่อนเล็กๆ
กระเทียมปอกเปลือก พริกแห้งเม็ดใหญ่
รากผักชีหั่นฝอย ข่าหั่นหยาบๆ เกลือ
หัวหอมแดงปอกเปลือกหั่นหยาบๆ

วิธีทำห่อหมกหอยวกกล้วย

- ๑) นำหอยวกกล้วยที่หั่นและทำความสะอาดแล้วไปนึ่งให้สุก
- ๒) คั้นกะทิ โดยไม่ใส่น้ำ จากนั้นตอกไข่แยกไข่ขาวออกมาใส่น้ำกะทิที่คั้นได้ ตีให้เข้ากันกับน้ำกะทิจนเป็นเนื้อเดียวกัน เพื่อทำเป็นหัวกะทิสำหรับหยอดหน้าห่อหมก
- ๓) นำมะพร้าวที่เหลื่อจากการคั้นเอาหัวกะทิจากข้อ ๒ มาคั้นใส่ต้มสุก เป็นหางกะทิ ให้ได้ปริมาณ ๒ ถ้วยตวง
- ๔) แบ่งเนื้อสัตว์ออกตามส่วน จากนั้นนำ ๒ ส่วนมาสับให้ละเอียด ส่วนที่เหลือให้หั่นเป็นชิ้นบางๆ
- ๕) นำพริกแกงน้ำกะทิส่วนหางและไข่แดง ผสมรวมกันในหม้อแกง แล้วใช้ไม้พายหรือช้อนไม้คนไปเรื่อยๆ ไปในทิศทางเดียวกัน
- ๖) เมื่อคนไปได้สักพักให้สังเกตส่วนผสมว่าฟูเข้ากันได้ดีหรือไม่ หากฟูเข้าที่ดีแล้วให้เนื้อสัตว์ที่ไม่ได้ใช้ลงไปคนเบาให้เข้ากัน ไปเรื่อยๆ แล้วปรุงรสด้วยน้ำปลาเกลือ น้ำตาล ให้ได้รสกลมกล่อมตามใจชอบ
- ๗) คนต่อไปเรื่อยๆ เพื่อให้ส่วนผสมเข้าเนื้อ ส่วนผสมจะค่อยๆ จวด แห้งลงไปเรื่อยๆ จะใช้ระยะเวลาในการคนประมาณ ๒๐ - ๔๕ นาที
- ๘) จัดหอยวกกล้วยที่นึ่งสุกแล้วลงในกระทงใบตอง แล้วตักส่วนผสมห่อหมกที่คนจนได้ที่แล้วลงไป
- ๙) หยอดหัวกะทิตามลงไป พร้อมแต่งหน้าด้วยพริก ผักชี หรืออื่นๆ ตามชอบ เสร็จแล้วจัดเรียงในลังซึ่งให้เรียบร้อยแล้ว ก่อนนำขึ้นตั้งในซึ้ง น้ำกำลังเดือดปิดฝานึ่งต่อไปจนสุก

● ขนมแป้งจี๋, แป้งข้าวจี๋

ส่วนผสม

แป้งข้าวเหนียว น้ำตาลทราย
เกลือ น้ำ

วิธีทำ

ผสมแป้งข้าวเหนียว และน้ำตาลทรายเข้าด้วยกัน เติมน้ำเปล่า
นวดให้เข้ากันให้มีลักษณะข้น ตัดใบตองเป็นรูปทางกลม นำแป้งทา
เป็นแผ่นบางบนใบตองที่ตัด และนำวางลงตะแกรงเตาถ่านพลิกกลับไป
กลับมาจนสุกนำขึ้นพักไว้

● ขนมแป้งดาด

ขนมพื้นบ้านของคนลาวเวียงบ้านหนองแขม นั่นคือขนมแป้งดาด คนรุ่นใหม่อาจจะไม่คุ้นเคยกับขนมแป้งดาด เนื่องจากปัจจุบันมีขนมมากมาย จึงหาคนทำขนมแป้งดาดได้ยากขึ้น ตามคำบอกเล่า ขนมแป้งดาด เป็นขนมพื้นบ้านของคนลาวเวียงบ้านหนองแขม ที่ทำกันมาตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายาย คนสมัยก่อนมีลูกหลายคนไม่ค่อยมีขนมให้ลูกได้รับประทาน จึงคิดทำขนมแบบง่ายๆ และรับประทานได้หลายคน โดยที่ไม่ต้องเสียเงิน ซื้อขนมให้ลูกๆ วิธีการทำคือ นำแป้งข้าวเจ้า (สมัยโบราณจะใช้แป้งโม) ผสมกับน้ำตาล และเกลือ นำมา ดาดกระทะ โดยใส่น้ำมันหมูลงไปในกระทะเล็กน้อยเพื่อให้ขนมติดกระทะ ใช้ไฟปานกลาง พอสุก รับประทานกับน้ำตาลอ้อย รสชาตินั้นไม่ต้องพูดถึง หวาน มันอร่อยมากๆ

ส่วนผสม

แป้งข้าวเหนียว แป้งข้าวเจ้า
น้ำตาลทราย เกลือ น้ำตาลปีบ ไข่ไก่

วิธีทำ

๑) นำส่วนผสมทุกอย่างผสมให้เข้ากัน (แป้งข้าวเหนียว และ แป้งข้าวเจ้าในส่วนแป้งข้าวเจ้าให้ใช้น้อยกว่าแป้งข้าวเหนียว น้ำตาลปีบ ไข่ไก่)

๒) นำขนมที่ผสมเข้ากันดีแล้วไปหยอดลงในกระทะที่ตั้งน้ำมัน ร้อนๆ ทอดกลับไป กลับมาจะได้ขนมแป้งคาวเหนียว นุ่ม เหนียว และแสนอร่อย

ภูมิปัญญาตำราลาวเวียง

การฟ้อน ลาวเวียงบ้านหนองแขม ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ใช้ตำราในแม่บท ๔๘ ตำรา ของคนลาว มาฟ้อนเพื่อสืบสานและอนุรักษ์ไว้ โดยมีคำร้องดังนี้

(๑) ยกมือ ท่าหนึ่งนั่น ชื่อ พระนารายณ์ ยกแขนสี่กายๆ ออกพรหมสี่หน้า

(๒) ท่านี้เผ่นเอ็นว่า ทศกัณฐ์โลมนาง น้องมณโฑเอวบาง ลูบหลังลูบไหล่

(๓) มีท่าใหม่หย่างไป หย่างมา กะบ่หนีไกลตาเอ็นซ้างเทียมแม่

(๔) ยกมือขึ้นแก้แต่ท่าซ้างซุงวง คือจิ้งเอามือควงซ้างพุ่นซ้างพี

(๕) ท่าทรงนี้เอียงกายโหะย่อน เอ็นว่า กาดันก้อน เทิงย่อนบ่เซา

(๖) เข้าท่านี้หยิกไหล่ลายมวย มีเทิงนวยเทิงแข็งคู่กันไปพร้อม ไผ่กียอมจ้งวานอเฮาแล้ว มวยไทย ออกท่าขนมด้มผู้ให้ลายตั้งท่ามวย กวยขาซ่ายปัดปายขาหลัง บ่มีกลัวเกรงหยัง ท่าราแนวนี้

(๗) ฟังทางพียงมีท่าใหม่ ท่ามวยไทยกะแล้วยัง แอ้งหย่อนขา

(๘) ท่าต่อมาเอ็นว่า กาดากปีก

(๙) ฟ้อนจ้งซี้ฟ้อนหลักแม่เมีย ให้ลูกเขยไปแห่ เอาไม้แห่ไปนำ ข่อยลีไปฟังลำขอทางไปแห่

(๑๐) คอยท่าฟังเดื่อแม่ ลมพัดตีนภู เสียงมันดังวูๆ เอ็น ลม พัดพร้าว

(๑๑) หนาวๆ เนื้อคือ เสื่อออกเหล่า

(๑๒) ฟ้อนจ้งซี้ท่า เตาลงหนอง

(๑๓) ฟ้อนจ้งซี้ ตีกลองกินเหล้า เทิงเมกเทิงฟ้อนนำกันเดินม่วน

(๑๔) ดังห่วนๆ แห่บุญบั้งไฟ ฟ้อนกะฟ้อนบ่ไกลเขาเอ็น คนขา แห่ย้ง

- (๑๕) ยกมือขึ้นแบ่งแข่ง ตาขำตึงจั่ว เอ็นเป็นตอยากหัวตาขำออกท่า
- (๑๖) ฟังสิว่าท่าใหม่ยังมี จักลิตีปต์ยังมีท่าใหม่ ท่านี้
ควายเถิกใหญ่เล่นเข้าชนกัน เทิงคึกเทิงตันหลังขดหลังโก่ง
- (๑๗) ท่านี้ สาวลงท่ง แก่งแขนนวนนาย ละเทิงเอียงเทิงอาย
ปานผู้สาวลงท่ง
- (๑๘) ท่าเห็ดหลังโก่งๆ เกี่ยวข้าวในนา คือกับคนงมปลาหลัง
ขดหลังโก่ง
- (๑๙) ลำกลอนพ้อนยังมีอีกต่อ คอยถ่าฟิงเดื่อพ้อ ท่าตุ่นเข้าสู
- (๒๐) ท่าต่อมาเอ็นพิเพกถวยครู เห็ดมือแนวนี่
- (๒๑) มีลายพ้อนหลายอันพ้อนคู่เอ็นว่า พ้อนเกี้ยวชู วนอ้อมไล่กัน
- (๒๒) ท่าพ้อนนั้นออกท่าวางแขนเอ็นว่า ยุงรำแพน แอ่นแขนเลยพ้อน
- (๒๓) เทิงโยะยอนคือแหลวบินเหวิน เขาเอ็นว่า อีแหลวเซ็น
เอาไก่อ้อย สอยได้เหวินหนี
- (๒๔) พ้อนจั่งซี่ท่าทำสวยๆ ทำพรสีนวยๆ เอ็นสายน้อยปะแบ่ง
- (๒๕) เถิงยามแล้งเขาว่า ลำเลียงช่วง คือจั่งคนป่วงบ้า
เดินหน้าอย่างไ้ ลำเลียงผีไท่ลงช่วงเป็นฝูง เกินสนุกหนองลงท่าว่าแนวนี่
มีเสียงพร้อมคือ พายเฮือส่วง ยามน้ำล่องหน้าเดือนสิบสอง ฟังเสียง
- (๒๖) ฉาบเสียงกลองดังมาแปดแบ่ง
- (๒๗) ฟังสิแบ่งท่าพ้อนออกไป เห็ดมือสิไวๆ พ้อนกวยจับอยู่
- (๒๘) พ้อนจั่งซี่เอ็นปู้สิงหลาน เป็นนำสงสารเทิงฮิกเทิงฮ้อน
- (๒๙) ฟังเบิ่งก่อนท่าผู้เฒ่านั่งฟังธรรม ปากะจ่มไปนำมุ่มมุ่มมับ
เบิ่งเพิ่นนับ ผิดแต่หัลบตา
- (๓๐) ท่าต่อมา พ้อนหอมลำหมู่ ไปฮอดลำหมู่เอ็นว่าลำเพลิน
นุ่งกระโปรงเขินๆ เทิงลำเทิงเต้น เห็นไหมท่านลำเพลินออกท่า ยกขา
ขึ้นท่านีกระดกซ้ายและขวา
- (๓๑) มือไขว่คว้า ยกอยู่เทิงบน เขาเอ็นหงส์บินวน ขึ้นบนเทิงฟ้า
- (๓๒) หลับตาพ้อนเดินสามถอยสี่ คั่นแม่นพ้อนท่านี มาเหล้าบ่ส่วงเขา
- (๓๓) ท่านีเจ้า ผู้เฒ่านั่งผิงไฟ ฮอดบ่หนีไปไกลยกมือขึ้นผ่าง

(๓๔) ยกมือขึ้นแล้วกะหย่างถอยไปถอยมา เติ้งเล่นหูเล่นตา
เอ็น ลิงหลอกเจ้า

(๓๕) ฟังฉันว่า เขาว่ารำลึกสุม ฮอดบ่เอามือจุ่ม ลักสุมหาปลา

(๓๖) ทำต่อมาเอ็น เกียจับไม้ ได้พุ่มหมากเล็บแมว

(๓๗) เติ้งหาเติงแอ ลักกะลันคำข้าว ยามตอนเช้า ลักกะลันเหยียบย่า

(๓๘) ทำเฮ็ดหัวต่ำๆ กันขึ้นสูงๆ ทำนี้ได้ขอบคุณลุง งมปลาในน้ำ
ยามงมได้หักคอยัดใส่ เอามายัดใส่ช่องอยู่หนองน้ำทุ่งนา

(๓๙) ำทำนั้นกระเจ้าบินวน ตามันเหลียวหาปลาอยู่ทุ่งนาหนองม่อง

(๔๐) ทำนั้นวลนางน้อง กินริษมดอก ออกมาชมเที่ยวเล่นดวง
ไม้กลืนหอม

(๔๑) พร้อมว่าแล้ว ทำใหม่ยังมี นี่คนเขินใหม่ แกว่งไวทางนี้
หรือเขินฝ่ายเดือนหงายลงช่วง พวกผู้สาวชำน้อยคอยถ้าผู้บ่าวมา

(๔๒) ทำนี้สาวแม้อ้างลงท่งถือหวี ไปเก็บหอยเก็บปูอึ่งหา
เอากุ้ง จับหวีได้เอาลงไปแกว่ง ตักข้างขวาข้างซ้ายหากุ้งอยู่หนอง

(๔๓) ทำนี้ได้ฟีน้อง คือฮ้องไถนา นี่คือลุงทิดสาไถนาหนองม
อง เติ้งฮือเติงฮ้อง เชือกก็ฟาดไปนำ ปากกะจุ่มพื้มพำ ลุงสาลาว
เหนือ

(๔๔) ฟ้อนบ่เมื่อยนี่คือจ้อลายมวย ยกมือขึ้นถวยเวทีลีซ่าง

(๔๕) ทำเฮ็ดมือห่างๆ นี่คือ นับเงินตรา ผู้นั้นบาทหนึ่ง ผู้ฟ
งบาทหนึ่ง ให้หมอแคนบาทหนึ่ง

(๔๖) ทำกูู้จี้จี้จี้นี่คือ หนูมาน เติ้งหมอบเติงคลานยอ
แหวนถวยไ้ เห็นหรือไม่หนูมานถวยครุ ลำฟ้อนแบบใหม่

ได้เรียงไล่ทำฟ้อนคือ แข่แก่งหาง ฮอดบ่ได้หยับหย่างไปไล่ แก่งหางไป

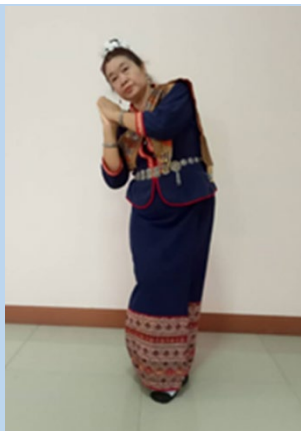
(๔๗) หางมาทำรำแนวนี้

มีลายฟ้อนมโนราห์ฟ้อนหมู่ แต่นางอยู่บ่ได้บินเจ้ยเวียนหนี ฟ้อนจั่งซี่ ทำ
อุ้มมโนราห์ พรรณนาเป็นตอนบ่อนพอฟังได้ จำเอาไว้ รำมีหลายท่า

(๔๘) ความเป็นมาจั่งซี่จำไว้อย่าหลง อย่าหลง เอ้ยจำไว้อย่าหลง

อัตลักษณ์ท่าฟ้อนจากภูมิปัญญาของคนลาว

กลุ่มวัฒนธรรมลาวเวียงบ้านหนองแขม ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ท่าที่นำมาบันทึกบางท่าเท่านั้น จาก ๔๘ ท่าฟ้อนดังกล่าวข้างต้น มาดังภาพถ่ายมานี้

ท่าพิเภกถ่วงครุหรือพิเภกไหวครุ

ท่าลมพัดพร้าว

ท่าตุ่นเข้าฮู

ท่าสาวลงท่ง

ท่าเกี้ยวข้าว

ท่าสาวน้อยปะแป้ง

ท่ากาตากปีก

ท่าปู่สิงหลาน
หรือปู่เลี้ยงหลานอุ้มหลานนอน

ท่าหงส์บินเวิน

ท่ากินรีชมดอก

ท่าแม่ฮ้างลงทุ่งถือหวี
หรือแม่หม้ายหาปลา

บรรณานุกรม

บังอรปิยะพันธุ์. (๒๕๔๑). ลาวในกรุงรัตนโกสินทร์. สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย.

วรรณพร บุญญาสถิตย์, ฉันทส เพียรธรรม, และ เทพธิดา ศิลป
บรรเลง. (๒๕๕๙). พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว
เวียง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา,
๑๑(๑), ๒๖-๓๘.

วลัยลักษณ์ ทรงศิริ. (๒๕๔๗). ลาวในเมืองไทยกลุ่มชาติพันธุ์ที่
คลุมเครือ. วารสารเมืองโบราณ, ๓๐(๒), ๗๔-๘๘.

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
(๒๕๕๐). ๘๐ พรรษา ๘๐ ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดลพบุรี.
พี.เอ.ลิฟวิ่ง.

จัดพิมพ์เผยแพร่
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ปรึกษา

ผศ.จินตนา เวชมี

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ผศ.วิไลวรรณ ฉ่ำพิจน

ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักศิลปะและวัฒนธรรม

อาจารย์เชาวนาท เพ็งสุข

ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักศิลปะและวัฒนธรรม

นายธีรสินทร์ กิ่งจำปา

ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักศิลปะและวัฒนธรรม

สืบค้นและรวบรวมเอกสาร

ร.ต.สมศักดิ์ สมุ้ยยันต์

นางไศรยา ผาสุข

กองบรรณาธิการ

ผศ.ดร.จตุรัช อนุกุล

ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม

อาจารย์ภาคภูมิ เฉลิมวัฒน์

รองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม

อาจารย์ณฤทธิ ประจงแต่ง

รองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม

นางสาวสมดา วินิจการ

หัวหน้าสำนักงานผู้อำนวยการ

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม

นางสาวชุดิมา อิ่มนรินทร์

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

นางสาวณัฐธัณณ์ ดอกลีแกม

นักวิชาการศึกษา

นายสุชาติ อ่อนสันทด

ผู้ปฏิบัติงานบริหาร

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ถ.นารายณ์มหาราช ต.ทะเลชุบศร อ.เมืองลพบุรี จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๓๖๔๑ ๓๐๙๖

www.culture.tru.ac.th/

ສາທາລະນະລາຍ

ວັດທະນະທຳ

ສຳຮັກຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ວັດທະນະທຳ ບຸກຄົນທີ່ມີຄວາມສຳຄັນ
ໂຄງ ໑ ມ. ພະຍາຍາມ ອ. ພະຍາຍາມ ໑໕໐໐໐
ໂຄງ. ໐ ມີ໕໑ ໓໐໐໐

